

4 forfattere

4 tekster

2019

4 — 4

Amalie Kasin Lerstang

Ingvild Lothe

Tone Hødnebo

Fredrik Høyer

SVIK
UNNFALLEN
EKSTASE
SINNE
GLEDE
LIDELSE
FORSONING

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

7.4 — 9.6.19

Fra inngangen til den stille uke til 1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap. Lidelse i møte med verdens dødskrefter. Lidenskap i møte med livets muligheter. Påske er fortellinger som former vår kultur og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av KULT – Senter for kunst, kultur og kirke, Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid med bispedømmene Borg og Tunsberg.

Les mer på

www.paskeogpasjon.no

Støttet av:
Norsk Kulturråd, Eckbos Legat og Kulturetaten i Oslo kommune
Design: Rayon

Påske og pasjon er en tekstvev. I løpet av 64 opplevelsesdager har 148 produksjoner eller verk deltatt i denne veven. Forfatterkonseptet 4 – 4 var en av kunstproduksjonene. Gjennom 4 – 4 ble stedet Mariakirkeruinen og situasjonen påskeaften utforsket.

4 skjønnlitterære forfattere ble invitert til å skrive hver sin tekst og urfremføre den i Mariakirkeruinen i Middelalderparken i Gamle Oslo på påskeaften. Tre kvinnelige forfattere og en mannlig deltok, fordi det speiler beskrivelsene evangelietekstene gir av situasjonen når Jesus utåndet på Golgata. Da var det, med unntak av disippelen Johannes, kun kvinner tilstede.

For forfatterne ble påskeaften aktivert på tre måter:

1. I forkant av skriveprosessen leste de Markusevangeliet. Det forteller at det var tre navngitte kvinner tilstede under korsfestelsen, kapittel 15, vers 39-41: ³⁹ Da offiseren som sto rett foran ham, så hvordan han utåndet, sa han: «Sannelig, denne mannen var Guds Sønn!» ⁴⁰ Det var også noen kvinner der som sto på avstand og så på. Blant dem var Maria Magdalena, Salome og Maria, mor til Jakob den yngre og Joses. ⁴¹ De hadde fulgt Jesus og tjent ham da han var i Galilea. Det sto også mange andre kvinner der som var kommet opp til Jerusalem sammen med ham.
2. I Markusevangeliet er tiden mellom langfredag og 1. påskedag ikke omtalt med ett eneste ord. Dermed blir påskeaften et teksttomt rom i Markusevangeliet.
3. Urfremføringene av tekstene skjedde på påskeaften i Mariakirkeruinen. Mariakirken ble reist på 1000-tallet som en liten trekirke. Den ble senere utvidet og var, da den ble revet i 1542, en av landets største kirker. Valg av sted var nøye uttenkt, fordi det mellom tomheten som ruinen markerer og fraværet i Markusevangeliet ble skapt et interessant tolkningsrom.

Vennlig hilsen

Knut Erik Tveit

Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

1 — 4

Amalie Kasin Lerstang

—

Oss tre, søstrene

Vi hadde en stall vi lekte med,
oss tre, søstrene.
I krybba lå barnet.
Han kunne løftes ut.
Han var ikke limt fast i gipskrybba.
Vi kalte ham løse-Jesus.

Løse-Jesus var tilgjengelig.
Vi fikk lov til å leke med ham.
Vi, oss tre, søstrene,
la ham på stuegulvet,
kalte ham vår.
Sakte ble vi kjent med ham,
hans lune humor,
hans tålmodighet med oss.

Han kunne ligge timesvis
på teppet i stua, uten å klage.
Han menget seg med alle:
Barbier,
Playmo-menn,
han holdt til blant ville dyr
og klosser.
De andre gipsfigurene i stallen
stod tålmodige og ventet
på at han skulle komme tilbake.

Vi ble vant til hans tilstedeværelse.
Vi ble vant til å si:
Skal vi leke med løse-Jesus?
Så gjorde vi det.
Vi løftet ham forsiktig opp.
Vi la ham på teppet.
Og rundt ham strømmet dokker
og biler til.

Han var alltid i huset.
Selv om vi ikke sa det,
ble vi glade i ham.
Så vant til ham,
at vi ikke kunne se for oss
at svaret var
nei. Dere får ikke leke med ham.
Mamma og pappa,
hvor er han?

I timesvis var han andres barn.
I timesvis inntok han rollen
som vår søster, vår bror.
Vi vet ikke hvem som oppdaget det først.
Men en dag var han borte.
Vi, oss tre, søstrene,
løp inn i stua og fant teppet tomt.
Krybba tom.
Så på fraværet med skrekk og forbauselse.
Siden var vi rasjonelle:
Vi saumfarte alle kriker og kroker.
Lette under møbler.
Endevendte rom i vissheten om
at han kunne være like ved.

I stallen stod figurene, urørlig.
Barbier og Playmo-menn strødd.
Savnet de ham også?
Fra den ene dagen til den neste.
Klandret de seg selv som
oss, vi tre, søstrene,
alle fra vår egen virkelighet.
Hvorfor våket ikke jeg bedre?
Hvorfor var ikke jeg mer på vakt?
Hvor var jeg i de timene på gulvet?
Hvorfor rakk jeg ikke et siste besøk?
Hvorfor kom alt dette andre i veien?
Vi sa til hverandre:
Det var umulig å vite.
I tonefallet vårt hører man
utilgivelsens klang.

Den må være tapper, den
som skal se noen forsvinne.
Som skal stå gjennom løpet
lagt fram som det eneste mulige.
Ingen spurte oss om vi var klare.
Om vi ikke ville leke mer.
Noen stemplet vår bror som en fare.
Løse-Jesus truet det bestandige.

Mamma sa: Det finnes en annen stall.
Et annet barn i krybbe.
Vil dere leke med ham?
Men det nye barnet var umulig å løfte ut.
Lignet ikke løse-Jesus det grann.
Et limt gipsbarn,
ubevegelig og under kontroll.
Den som kan menge seg med Barbie
og Playmo er en trussel.
Trusler må tilintetgjøres.
Fordi han ikke satt fast, kunne han leke med oss.
Fordi han ikke satt fast, kunne han bli borte.

2 — 4

Ingvild Lothe

—

GÅ INN I EN KIRKE, FINN GUD ELLER EN TERAPEUT

mennesker drikker vann, spiser egg og fisk, smiler som brød og vin til naboen, har dolker, gamle som solen selv, skjult i armhulene. mennesker elsker sine egne eller andres barn, og denne ettermiddagen i april sitter jeg under et tre i skyggen av sola, leser i en bok om kjærlighet, hvor alle feiler, feiler, feiler. jeg er åpen og lykkelig glemsom, kjærlig og klar som sjelen. jeg er våken og levende på alle fire, på ryggen, naken i sofaen, åndende, lett og fri, som støv som svever i sollyse kirkerom. alle rundt meg er døde, de har slutta å skrive. jeg innfinder meg stillheten, spiser den siste hjernen jeg har på meg. på himmelen kan jeg se den totale oppløsningen. i diktsamlingen blomster, maler peter waterhouse et bylandskap som natur, hvor varsellamper ved jernbaneoverganger, neonlys, røde baklys på biler som bremses, byens utkanter og industrilandskap, forvandles til urbane blomsterenger på et overraskende vakkert og håpefullt vis. det er vanskelig å forestille seg hvordan det pleide å være her, uten bjørvika, uten munchmuseet og sørenga, uten øyafestivalens berusa og dansende kropper. det er vanskelig å forestille seg hvordan menneskene kom fra havet, roende i små trebåter, for å samles, for å be eller vies, for å døpes eller for å begrave en de elsket. jeg vokste opp i en kirke, kirken henter fram gamle minner, også denne, nå ruiner, som først så lyset som en liten trekirke, som senere ble forvandlet til et gotisk koloss, jeg var goter på ungdomsskolen. jeg kledde det aldri, og bildene fra den tida har jeg måttet be moren min fjerne fra veggene, i tilfelle jeg en dag skal introdusere henne for mannen i mitt liv. disse byggene, de tok titalls år å reise, noen av dem hundre, jeg har alltid hatt respekt for hardt arbeid. jeg vokste opp i en kirke, kirken henter fram gamle minner. jeg tenker på tårevåte truser og salmer, på underbukser tørre som skrifter. jeg går inn i kirker, finner gud eller en terapeut, finner et barberblad, det ligger på bunnen av døpefonten, og kan endre liv hvis en bruker det riktig. jeg vil skrive om lyset, livet gjennom, skrelle av lag for lag, til mørket er totalt, til alt blir gud eller en flue. jeg vil skjære, snitte ønsker inn i hjerter, slukke lyset og tro. hvis ordene ikke var så stille i munnen, hvis ordene kunne reise seg opp og gå foran, åpne opp dører, rive ned murer. hvis kjærligheten var så fullstendig at den lot tulipaner vokse gjennom asfalt og størknet blod, gjennom hjerter som sover blant steiner. så ville det vært enkelt, så ville det vært mulig. jeg ser for meg kristus som en rotte, jeg ser for meg kristus som en underlig frukt, som knust, lykter blir hengt opp i galge av den hellige ånd og hjerteknuste påskeliljer. jeg ser for meg kristus med et blodrødt sporskifte rundt halsen, blottlagt, tømt for personlige papirer, henlagt, glemt et sted i stjernenes arkiv. jeg tenker at han ofret for mye, et menneske burde aldri ofre så mye, et menneske burde drikke vann, spise egg og fisk, elske sine egne eller andres barn. alle kan velge å lukke øynene, og alle vet at de aldri kan åpnes igjen. på et tidspunkt trodde faren min at han var gud, moren min kunne plutselig bli djevelen, han kunne komme løpende inn i skolegården, i klasserommet, i svømmehallen, han skulle redde oss fra floden, sa han. vi flyttet til en ny by, brødrene mine og jeg begynte på en ny skole, og enda en, og enda en. ting blir glemt og jeg har tilgitt alt.

3 — 4

Tone Hødnebo

—

Del av historien

1.

Jeg sov ikke i natt, jeg drømte ikke
Jeg lukket øynene
og så for meg helvetet
jeg så for meg himmelen

Det blir bare ord
blodet trenger gjennom porene i huden
jeg ser den røde jorda

Han sa at når et sennepsfrø er sådd, vokser det opp
og blir større enn alle hagevekster
og får så store greiner
at himmelens fugler kan bygge rede
i skyggene av det

2.

Svalenes sang er ikke spesielt vakker
svalene flyr høyt oppe i luften
de henter gjørme fra små pytter
og blander gjørmen med saliv
det er umulig å fange dem

Tidlig begynner vingene å flakse, mekanisk
helt til det blir natt

3.

Hvis det var mitt blod
eller det var mine fugler

Han sa til oss at ikke noe av det som kommer
inn i mennesket utenfra, kan gjøre det urent
men det som går ut fra mennesket
gjør mennesket urent
Om noen har ører å høre med, så hør

Det vi ser, hører vi ikke lenger
det vi hører er ikke det vi ønsker å se
frøet vokser både nedover og oppover
og blir et tre som visner

4.

Men hva betyr det å åpne hjertet
flyr en svale ut og opp i himmelen
ser vi bare det vi hører
og ikke det vi vil vite

Jeg er mest redd for det som skal komme
enn det som har skjedd

5.

Jeg føler mord
Jeg føler kjærlighet
Jeg føler lettelse

Livet er for kort til å elske for mange
og mirakler lukter verken som vin eller blod
det meste skjer før døden skiller oss

Tviler jeg på alt
sier jeg til slutt *ja* til alt

6.

Ikke snakk om politikk som en romer
før inn soldatene
før inn hundene
før inn svikerne

Jeg sier ikke et ord til noen
jeg ville bare vite hva som var skillet
mellom han og oss

Jeg sover ikke, jeg drømmer ikke
hvis dette er meg, Salome
vet jeg ikke lenger hvem jeg er

7.

Da jeg så ut over hustakene var himmelen rød
det var i går
men det er lenge siden

Det drypper blod fra pannen, fra hender og føtter
og bakken blir farget rød

Hjertet slår ennå, lungene puster
det står flere kvinner rundt
vi står litt utenfor

4 — 4

Fredrik Høyer
—
MANUSKRIPT

I det tomme

mellomrommet

i spenningsfeltet mellom himmel og jord

når du sier:

”Du forstår ikke”

sitter jeg på kjøkkenbordet og prøver å skimte Oslofjorden

over dataskjermen hvor Notre Dame brenner

”Men jeg prøver jo å forstå”

sier jeg. Skjønne

at under dét du sier

ligger flere betydninger

ligger stadig nye perspektiver

under oss

ligger t-baner og bergarter

i utømmelige lag vi ikke kan se

at du og jeg er hverandres drømmesymbol.

”Ja”

sier du.

Og vi ser ut vinduet

på den gradvise blåskaleringen

under solen

uten å grave noe mer i dét som ligger

under leirgrunnen

under huden

under overflaten

hvor vi bare må se for oss en grå masse

asfalt og veidekke.

At under sandstein og leirskifer

brunjord og løvskog

i formasjoner

i sjikt i granitt fossiler forvitrer brytes ned forflyttes

i perioder

bor vi

at denne blokka også er et reisverk som utvikles

tegnes utredes rives ned

”Du skjønner ikke”

sier du:

At sinne sorgen

er gamle farger i nye former

iterasjoner av samme innestengte lufta

regnbuer vi ikke kan se

at over båtene tåkelurene

at under årene

under malingen i taket

under sink, kobber, bly og jern

mellom gipsankere og armering

sommerdyner i senga

ligger vi

oppå hverandre:

Jeg tenker:

Nei.

Jeg skjønner ikke en dritt.

Men jeg prøver ordner pusser børster skisser

terraformer

utvinner bygger jobber graver konstruerer

i etasjer

og ser ut på SAS-hotellet speiler turister gråter langs Seinen

jeg prøver å fylle tolke

lese tyde

balkonger trappeoppganger brannstiger

morgendagens skinnende glasspyramider

i den utviskete palimpsesten av gårsdagens ruiner

under kjøkkenvinduer lager middag vifter skjærer rødløk
i skiver
mellom vegger
mellom naboer med fireåringer
støttehjulssykler Notre Dame Lambda'er
solnedgang vann tomme flater kontorbygninger

”Jeg forstår ikke.”

At vi er laget av mellomrom:

tomme betongstrukturer vi innreder spenner muskler i

Men jeg prøver
å høre

argonet nitrogenet

en blå halo

elektronene på kjøkkenet som får et lite hår på hodet

til å strekke seg

over alt ordene jeg sier ikke greier å gripe om:

At også himmelen finnes i lag

og transparente layers

over Barcode-skylinen

kræende skjærer

i sfærer

tropos-, stratos-

fjær, makrell, slør, nedbør

kumulus-, kumulunimbus

-skyer

jetflyenes kondensstriper røyken i Paris viskelærgnis ut

tusen år etter

kirkespiret i Notre Dame faller

danner jordskorpa nye katedraler

før krisene etter flommene i landstigningene

og vi

lager kart over hverandre

under bakenforliggende rutenett av tid

nye mønstre i omriss

i urskyggenes vi

under

under

under

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING